

Список використаних джерел

1. Первомайський О. О. Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади або органом місцевого самоврядування, на підставі положення ст. 1173 ЦК України. *Приватне право і підприємництво*. 2015. Вип. 14. С. 81-85.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/conv#n5494>.
3. Коссак В. М. Проблеми цивільно-правової відповідальності держави. *Актуальні проблеми цивільного, сімейного та міжнародного приватного права (Матвєєвські цивілістичні читання): Мат. міжн. наук.-практ. конф. (Київ, 16 вересня 2010 р.)*. К.: КНТ. 2011. С. 38–43.
4. Білоусов Ю. В., Іванов С. О. Участь органів державної влади у цивільних відносинах: монографія. Харків: Харків юридичний, 2012. 484 с.
5. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. С. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80>.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Спасова К. І.

Мельник Тетяна Вікторівна, Колодій Надія Анатоліївна

студентки 3-го курсу факультету адвокатури та антикорупційної діяльності Національного університету «Одеська юридична академія»

КРЕДИТНІ ДОГОВОРИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Повномасштабне продовження російсько-української війни, яка почалась у 2014 році, має негативний вплив на всі сфери суспільного та економічного життя громадян. Це призвело до того, що на даний момент близько 53% українців залишились без роботи, а відповідно без стабільного заробітку. Таке погіршення безпосередньо впливає також на кредитні відносини, оскільки позичальники не в змозі виконувати свої зобов'язання за кредитними договорами.

Відповідно до Цивільного кодексу України кредит укладається в письмовій формі та згідно зі ст. 1054 ЦКУ банк або інша фінансова установа надає грошові кошти позичальникові у розмірі та на умовах встановлених договором, а позичальник в свою чергу зобов'язується повернути кошти з відсотками [4]

Кредит виступає невід’ємним елементом розвитку економіки. Оскільки його використовують як і великі підприємства, організації та об’єднання, так і малі виробничі, торговельні та сільсько-господарські структури, так і окремі громадяни. Кредитори, що мають в своєму вільному розпорядженні ресурси, тільки завдяки їх передачі отримувачам кредиту мають можливість отримати від нього в майбутньому додаткові грошові кошти з процентів. Тобто кредит, що надається в грошовій формі, являє собою нові платіжні кошти [1, с 8-9]

Новий етап війни російської федерації проти України викликав занепокоєння українців щодо безпеки їх кредитних договорів. На наш погляд ситуація в банківському секторі цілком контрольована, більше чим за 90 днів війни жодний банк не збанкрутував. Проте одним із завдань нашої держави є забезпечення стабільності фінансової системи.

З огляду на це, законодавець та фінансові установи йдуть назустріч потребам громадян і запропонували їм можливість скористатися кредитними канікулами. Однак у суспільстві існує плутанина щодо значення цього терміна.

Кредитні канікули визначаються як тимчасова відстрочка від сплати платежів за кредитом, яку надає кредитор позичальнику за власною ініціативою зі збереженням зобов’язання здійснити виплати в майбутньому. Водночас зазначаємо, що кредитні канікули є правом банків та інших фінансових установ, тому можливість їх оформлення, терміни та умови їх надання визначаються кожним банком окремо шляхом взаємної домовленості з позичальником.

Через війну частина банків запровадили кредитні канікули в Україні автоматично без необхідності попереднього звернення. Так, більшість банків запровадили для клієнтів кредитні канікули строком від 1 до 3 місяців з моменту запровадження воєнного стану, шляхом скасування сплати обов’язкових щомісячних платежів, стягнення відсотків за користування кредитними коштами, а також застосування штрафних санкцій за невиконання договору.

Банки та небанківські установи стали по-новому працювати під час війни. Так вимагає Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» від 15.03.2022 № 2120-IX (чинний з 17.03.2022) [2]. Цим законом також були внесені зміни до Цивільно-

го кодексу України та Закону «Про споживче кредитування». В свою чергу Національний банк прийняв «Правила роботи банків у зв'язку з введенням в Україні воєнного стану», затверджені постановою правління НБУ від 25.03.2022 р. №23 «Про деякі питання діяльності банків України та банківських груп» [3].

Тому для позичальників введено так звані кредитні канікули на час війни. А це означає, що: у разі прострочення виконання зобов'язань за договором про споживчий кредит позичальник звільняється від відповідальності перед кредитором, тобто до позичальника не можуть застосовуватися будь-які санкції за невиконання умов кредитного договору; у разі якщо позичальником прострочено внесення щомісячних обов'язкових платежів за кредитним договором, він звільняється від обов'язку сплати кредитором неустойки (штрафу, пені) та інших платежів, які передбачені договором про несвоєчасне виконання (невиконання, часткове виконання) зобов'язань за таким договором; для споживчих кредитів – забороняється підвищувати процентну ставку за користування кредитом у разі невиконання зобов'язань за договором.

Однак слід зазначити, що ці положення не застосовуються, якщо кредитний договір передбачає зміну процентної ставки. При цьому банк сам має право підвищувати та зменшувати процентну ставку з періодичністю яка визначена відповідно до умов і в порядку передбачених кредитним договором.

Зауважимо, що наведені вище умови дійсні лише в період дії в Україні воєнного стану та у 30-денний строк після дня його припинення або скасування.

Тобто відповідно до внесених змін боржник звільняється від відповідальності за несвоєчасну сплату грошових зобов'язань, а фінансові установи в свою чергу не мають права застосовувати санкції передбачені договором у разі такого порушення (неустойки, збільшення відсотків). Тому списання коштів з рахунків позичальників на погашення кредитів не є порушенням приписів законодавства з боку фінансових установ та банків – такі дії правомірні.

Метою таких змін є полегшення ситуації для українців-позичальників на час війни та післявоєнного відновлення економіки.

Отже, кредитні канікули – це відтермінування сплати боргу, а не його прощення.

Список використаних джерел

1. Величкін В. О., Гордієнко В. О., Тимошенко М. В. Банківське кредитування: монографія. Дніпро: Університет митної справи та фінансів. Акцент ПП, 2017. 168 с.
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15. 03. 2022 р. № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>
3. Про деякі питання діяльності банків України та банківських груп: Постанова Правління Національного банку України від 25.03. 2022 р. №23. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0023500-22#Text>
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n4931>

Науковий керівник: к. ю. н., доцент Берназ-Лукавецька О. М.

Мельник Вікторія Сергіївна

студентка 1-го курсу магістратури

факультету цивільної та господарської юстиції

Національного університету «Одеська юридична академія»

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У ЗВ'ЯЗКУ З ВВЕДЕННЯМ ВОЄННОГО СТАНУ

Права та свободи людини у сучасному світі мають величезне значення, їх забезпечення лягає на плечі держави, громадянином якої є та чи інша особа. Дійсне забезпечення прав людини є одним з найважливіших завдань України. Проте трапляються ситуації, коли для забезпечення цілісності держави та безпеки усіх громадян необхідно обмежувати права людини. Оскільки станом на зараз наша держава перебуває у воєнному стані, згідно з Указом Президента України 341/2022 з 25 травня 2022 р. строком на 90 днів, дане питання, яке полягає в обмеженні прав людини є доволі актуальним [1]

Загалом, суть обмеження права людини полягає в суттєвому звуженні обсягу прав людини, а також у тому, що виникають певні чинники, які унеможливають реалізацію індивідом його прав та свобод [2]. У Конституції України, а саме в ст. 64, зазначено, що права та свободи людини не можуть обмежуватися крім випадків, які передбачені